

Asia: VN/10478/2019 ja VM089:00/2019

Suomen julkisten hankintojen kansallinen strategia

Yleiset kansalliseen hankintastrategiaan liittyvät kysymykset

1. Onko kansallinen hankintastrategia tarpeellinen?

On

2a. Valitkaa tärkein tahtotila organisaationne näkökulmasta.

Toimivat palvelut, laatu, osallisuus, markkinat

2b. Valitkaa toiseksi tärkein tahtotila organisaationne näkökulmasta.

Kyvykkyydet

2c. Valitkaa kolmanneksi tärkein tahtotila organisaationne näkökulmasta

Taloudellinen kestävyys

3. Onko organisaationne valmis sitoutumaan kansallisen julkisten hankintojen strategian tavoitteiden edistämiseen?

Kyllä, osaan tavoitteista

4. Onko luonnos kansallisesta hankintastrategiasta toteuttamiskelpoinen?

Pääosin kyllä

Strateginen johtaminen -tahtotila: Hankintoja johdetaan strategisena toimintona ja hankintojen potentiaali hyödynnetään tavoitteiden saavuttamisessa

Lausuntonne Strateginen johtaminen –tahtotilasta, yleiset huomiot

Tahtotila on pääosin onnistuneesti laadittu. Hankintojen strateginen johtaminen on ratkaisevaa strategialuonnoksen kaikkien tahtotilojen edistämiseksi ja hankintojen yleiseksi kehittämiseksi. Hyvä lähtökohta kansallisessa hankintastrategiassa on julkisten hankintojen kehittäminen strategista johtajuutta sekä osaamista ja kyvykkyyksiä edistämällä. Lisäksi se, että kehitystyön keskiöön tuodaan

laadukkaiden palveluiden tuotteiden ja palveluiden hankkiminen kaikkien osapuolten yhteistyöprosessina, on kannatettavaa. Hankintojen johtaminen ammattimaisesti koko hankinnan elinkaaren ajan on ensisijaista ja LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry kannattaa sen kirjaamista yhdeksi strategisen johtamisen tavoitteita.

Kyvykkyydet -tahtotila: Tehdään julkiset hankinnat ammattimaisesti ja osaamista jatkuvasti kehittäen

Lausuntonne Kyvykkyydet –tahtotilasta, yleiset huomiot

Tahtotila on sinänsä kannatettava. LVI-TU:n mielestä erityisen tärkeää on laajentaa osaamisen kehittäminen koskemaan kilpailutusprosessin teknisen läpiviennin lisäksi suunnittelua sekä sopimusten, toimittajien ja hankinnan koko elinkaaren hallintaa. Tämä on mahdollista vain hankintayksiköiden ja toimittajien vuorovaikutuksella. Huomio, että hankintaosaaminen on tarpeen läpi organisaation, eikä sitä tule pitää pelkkänä tukitoimintona, on hyvä.

Tiedolla johtaminen, vaikuttavuus -tahtotila: Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä

Lausuntonne Tiedolla johtaminen, vaikuttavuus –tahtotilasta, yleiset huomiot

Edellytys sille, että Suomi nousee edelläkävijäksi hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä, on olemassa olevan tiedon hyödyntäminen ja kokoaminen yhteen sekä yhteisten arviointityökalujen mahdollistaminen ja vaikuttavuusmittareiden määrittely. On kuitenkin huomioitava, että edelläkävijyys ei voi olla itsetarkoitus, vaan nimenomaan hankintaprosessien ja tiedolla johtamisen aito kehittäminen.

LVI-TU näkee myös tärkeänä, että hankintojen vaikuttavuutta arvioidaan ja mitataan laadun, luotettavuuden ja kestävyuden osalta. Julkiset hankinnat ovat merkittävä verovarojen käyttökohde, jolloin tiedolla johtaminen ja läpinäkyvyyden edistäminen tämän tahtotilan kehittämiseksi on oleellista.

Toimivat palvelut, laatu, osallisuus, markkinat -tahtotila: Tehdään toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti sekä markkinoiden elinvoimaisuutta edistäen

Lausuntonne Toimivat palvelut, laatu, osallisuus, markkinat –tahtotilasta, yleiset huomiot

LVI-TU näkee markkinoiden toimivuuden ja elinvoimaisuuden tukemisen julkisten hankintojen avulla tärkeäksi. Erilaisten osallisuuden keinojen kehittäminen edellytyksenä toimiville palveluille loppuasiakkaan näkökulmasta on kehittämisen arvoinen asia.

Lisäksi LVI-TU kannattaa Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausunnossa mainittua tarjoaja/toimittajayritysten referenssioikeuteen lisättävää linjausta tarjoajien pääsääntöisestä oikeudesta nimetä referenssinä voitettut hankinnat ja tarvittaessa myös pelkkä tarjoajaksi hyväksyminen. Nykymallissa monet hankintayksilöt kieltävät yrityksiltä käynnissä olevien hankintojen tai jopa toteutettujen hankintojen käyttämisen referenssinä, ja ilman riittäviä referenssejä yritykset voivat karsiutuvat kilpailutuksista jo alkuvaiheessa.

Innovaatiot -tahtotila: Hankitaan innovaatioita haasteiden ratkaisemiseksi sekä tehdään hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti.

Lausuntonne Innovaatiot –tahtotilasta, yleiset huomiot

LVI-TU pitää tahtotilaa pääosin hyvänä, sillä innovaatioiden tukeminen hankintatoimissa tukee julkisen sektorin toimijoiden sekä kansallista tavoitteita esimerkiksi energiatehokkuuteen ja kestävään kehitykseen liittyen. Sen sijaan tarjouspyynnöissä usein ilmoitettujen immateriaalioikeuksien kuulumisen hankintayksikölle on korjattava, sillä immateriaalioikeuksien säilyminen tarjoavalla yrityksellä on kriittistä sen liiketoiminnan jatkuvuuden ja kannattavuuden kannalta. Tässäkin kohtaa jo aiemmin keskusteltu tarve vuorovaikutuksen lisäämisestä julkisten hankintojen ja markkinoiden korostuu.

Taloudellinen kestävyys -tahtotila: Hankinnoilla edistetään julkisen talouden kestävyttä yhteiskuntavastuullisesti

Lausuntonne Taloudellinen kestävyys –tahtotilasta, yleiset huomiot

Julkisilla hankinnoilla on suuri vaikutus julkisen talouden kestävyden parantamisessa. Tahtotilan toteutuksessa hankintojen ennakointi, suunnittelu, kustannustehokkuus ja mahdollisesti ajallinen jaksottaminen ovat avainasemassa. LVI-TU näkee tarpeelliseksi lisätä tahtotilaan kirjauksen hankintojen vaikutuksesta alueelliselle elinvoimalle ja yrittäjyydelle.

Sosiaalinen kestävyys -tahtotila: Hankinnoilla edistetään julkisen talouden kestävyttä yhteiskuntavastuullisesti

Lausuntonne Sosiaalinen kestävyys –tahtotilasta, yleiset huomiot

Tahtotilan tavoitteiden osalta on huomioitava, että heikommissa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen edistämisen kustannukset eivät voi jäädä tarjoajayritysten vastuulle. LVI-urakoitsijat rakentavat hyvinvointiyhteiskuntaa jo nyt yrittäjäriskillä. Hankintayksiköitä ei saa velvoittaa käyttämään työllistämisehtoa. Tässäkin kohtaa tahtotilaa osapuolten välinen vuorovaikutus ja dialogi korostuu; hankinnoilla työllistämiseen tulisi olla toimintamalli hankintayksiköiden, työvoimaviranomaisten sekä elinkeinoelämän välillä.

Ekologinen kestävyys -tahtotila: Suomi on ekologisten hankintojen suunnannäyttävä

Lausuntonne Ekologinen kestävyys –tahtotilasta, yleiset huomiot

LVI-TU näkee hankintastrategian sitomisen osaksi hallituksen hallitusohjelman hiilineutraalisuustavoitetta ja hankintojen elinkaariajattelua tärkeänä. Kestävä kehitys on yrityksille valtava mahdollisuus vastuullisen uuden liiketoiminnan kehittämiseen ja siten edistää kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Hiltunen Pipsa
LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry